

**Review of the
volume „Etică și
integritate în
educație și
cercetare” [Ethics
and integrity in
education and
research],
Coordinators:
Antonio Sandu &
Bogdan Popoveniuc,
Editura Tritonic,
2018**

Mihai AMANOLOAE¹

¹Faculty of Law and Administrative
Sciences, Ștefan cel Mare University
of Suceava, Romania,
amanoloaemihai@gmail.com

Abstract: We have all realized that ample discussions about ethics and integrity occupy an important place in academia and beyond, as each of us had contact with issues raised by research ethics, either directly through our study or research interests or indirectly through the social behaviors with which we come into contract. All these have the merit of bringing to the public's attention rigorous debates that otherwise might be ignored, most often held in meetings of specialists from various university centers in Romania and sometimes with significant international participation. These topics are addressed in the volume "Etică și integritate în educație și cercetare" [Ethics and integrity in education and research], coordinated by Antonio Sandu & Bogdan Popoveniuc, published in 2018 by Tritonic Publishing House.

Keywords: *ethics in research; integrity in research; ethics in education; integrity in education.*

How to cite: Amanoloae, M. (2020). Review of the volume „Etică și integritate în educație și cercetare” [Ethics and integrity in education and research], Coordinators: Antonio Sandu & Bogdan Popoveniuc, Editura Tritonic, 2018. *Moldavian Journal for Education and Social Psychology*, 4(1), 79-82. <https://doi.org/10.18662/mjesp/4.1/16>

Astfel cum afirma profesorul Sandu Frunză, în ultima perioadă, “încălcarea principiilor eticii în educație și cercetare a dus la ample dezbateri mediatice, care au făcut deliciul publicului deoarece în centrul preocupărilor erau abaterile săvârșite de personalități publice și de către politicieni. În ultima vreme, problemele au intrat în atenția specialiștilor din universități, iar dezbaterile se poartă tot mai mult într-un limbaj tehnic, dar suficient de clar și de simplu ca să fie înțeles de către publicul larg, interesat de practicile etice legate de educație, cercetare sau publicarea rezultatelor cercetării” (Frunză, 2019).

O expunere atât pentru mediul academic și de cercetare, dar și pentru cititorul nefamiliarizat cu dezbaterile din mediul universitar asupra temelor integrității și eticii în cercetare și educație realizează autorii care au redactat capitolele ce compun volumul *Etică și integritate în educație și cercetare* [Ethics and integrity in education and research], coordonat de Antonio Sandu și Bogdan Popoveniuc, publicat de Editura Tritonic din București în anul 2018.

În ceea ce privește coordonatorii volumului, unul dintre specialiștii acestui domeniu care s-a remarcat prin activitatea sa este și unul dintre autorii și coordonatorii cărții menționate este domnul Antonio Sandu, căruia îi voi acorda o importanță aparte și datorită faptului că am avut deosebita onoare de a-l cunoaște personal, fiindu-mi profesor atunci când am urmat studiile universitare, fiind cercetător și autor cunoscut mai ales în mediul academic, creator a mai multor lucrări filozofice și sociologice, de logică, jurnalism sau cercetare științifică. Domnul Antonio Sandu este în prezent profesor universitar doctor la Facultatea de Drept și Științe Administrative a Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava, profesor asociat la Universitatea din Oradea, Școala Doctorală de Sociologie, fiind cercetător coordonator la Centrul de Cercetări Socio-Umane Lumen din Iași, România.

Domnul Bogdan Popoveniuc este conferențiar universitar doctor în cadrul Facultății de Științe ale Educației a Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava și director al Școlii Doctorale de Științe Socio-Umane din cadrul aceleiași universități.

Cele patru părți ale volumului *Etică și integritate în educație și cercetare* sunt sugestive cu privire la experiența și interesele de cercetare ale autorilor reuniți în volum: „*Perspective etice în educație și formare*”, „*Etica în cercetare și inovare*”, „*Evaluarea etică a tehnologiilor*”, „*Etica publicării științifice și a comunicării cunoașterii*”. În primul rînd, se reflectă în structura volumului foarte bine intenția exprimată a coordonatorilor încă din cuvântul introductiv la volum: „*Volumul reunește lucrări ale unor autori cu expertiză în diverse domenii de educație și cercetare, cum ar fi filosofie, sociologie, științele educației, bioetică, psihologie, drept, inginerie, asistență socială, științe politice, biologie, medicină, economie, protecția mediului, fizică, silvicultură, cu toții*”

preocupați de o tratare integrată a subiectului eticii, domeniu prin excelență transdisciplinar” (Sandu & Popoveniuc, 2018).

În cadrul acestei prezentări a unui volum în integralitate valoros, am decis să mă opresc cu precădere asupra celei de a doua părți a volumului, care se intitulează *Etica în cercetare și inovare*, unde mi-a captat atenția cu precădere capitolul „*Etica în practica cercetării clinice pe subiecți umani în 6 țări europene din fostul bloc comunist*” (Tebeanu & Macarie, 2018). Autorii capitolului sunt Ana Voichița Tebeanu (lector universitar doctor în cadrul Universității Politehnice din București, România) și George Florian Macarie (psiholog clinician doctor, cercetător în cadrul Asociației ACREMIS, România).

Acest capitol este în mod particular interesant de parcurs, deoarece face prezentări istorice evolutive privind semnificațiile bioeticii, nu numai ca formă particulară privilegiată a eticii aplicate, care include etica cercetării pe subiecți umani, ci prin extensie, se prezintă temele majore ale întregului proces etic al cercetărilor în domeniul medical și nu numai, cel puțin atunci când sunt în prim-plan subiecții umani ca participanți la cercetare.

De asemenea, capitolul tratează distinct normativitatea în cercetarea pe subiecți umani și aduce în discuție spețe relevante în acest sens ale unor organisme naționale și internaționale. Astfel, suntem purtați într-o incursiune de fenomene etice sau non-etice ale cercetărilor pe subiecți umani, nu doar în țara noastră, ci și în Polonia, Bulgaria, Georgia, Ucraina și Lituania. Sunt vizate aspecte precum consimțământul informat, respectarea drepturilor omului în mod obiectiv și respectarea participanților la cercetare în mod subiectiv, precum și aspecte privind respectarea principiilor beneficienței, non-maleficienței, echității sau autonomiei individuale în cercetarea care implică subiecții umani.

Cercetarea are în vedere o analiză secundară de date a rezultatelor diseminate în 250 de articole publicate de către cercetători în jurnale indexate în diferite baze de date internaționale, cu prioritate în PubMed.

În cadrul dezbătut, autorii relevă complexitatea criteriilor de referință atunci când este apreciată metodologia cercetării în redactarea unei lucrări științifice din perspectiva reflectării respectării drepturilor subiecților participanți la cercetare, dar și faptul că etica cercetării clinice este un efort complex, respectarea în mod absolut a principiilor etice fiind rareori realizată. Interesantă este maniera în care autorii atrag atenția asupra faptului că sistemul de supervizare a cercetării pe subiecți umani nu oferă un sistem clar și adecvat cu privire la evaluarea respectării aspectelor etice cuprinse în protocoalele de cercetare. Țările cărora le aparțin autorii ce au publicat articolele avute în vedere cu ocazia elaborării cercetării pentru capitolul analizat, aflate în diferite stadii de dezvoltare privind capacitatea de a proteja subiecții umani la

cercetare, par a avea deficiențe în informarea cercetătorilor cu privire la aspectele etice ce trebuie urmărite și respectate în cercetarea pe subiecți umani. Descoperim, datorită cercetării prezentate în capitolul analizat, că există lacune în eficiența sistemelor de reglementare existente pentru protejarea drepturilor și siguranței participanților la astfel de cercetări.

Un merit al capitolului amintit, dar și al volumului din care face parte, în ansamblul său, este că invită cititorul să părăsească zona “instrumentalizării eticii legată de politicieni și de retorica politică și reușește, prin dezbateri, să elucideze, chiar dacă fragmentar, elemente esențiale privind comportamentul etic în spațiul educațional, cu referințe speciale la problematica adusă de activitățile de cercetare, de redactare și de publicare a rezultatelor cercetării științifice” (Frunză, 2019).

Volumul *Etică și integritate în educație și cercetare* invită cititorul, nu doar pe cercetător, ci și pe cititorul care este doar consumator al produselor cercetării, să reflecteze la etica cercetării și a educației în mod constant, să nu mai privească etica și integritatea doar ca pe subiecte ale unor dezbateri academice, ci ca pe o parte din viața trăită, din practicarea valorilor în activitatea de zi cu zi (Breaz, 2020).

References

- Breaz, A. M. (2020). Increasing the quality of life for the older in residential care by cultural programs. *Revista de asistența socială*, 2. http://www.swreview.ro/index.pl/increasing_the_quality_of_life_for_the_older_in_residential_care_by_cultural_programs
- Frunză, S. (2019, April 05). Sandu Frunză despre o preocupare constantă privind etica și integritatea în educație și cercetare [Sandu Frunză about a constant concern for ethics and integrity in education and research]. <https://frunzasandu.wordpress.com/tag/etica-si-integritate-in-educatie-si-cercetare/>
- Sandu, A., & Popoveniuc, B. (Coords.). (2018). *Etică și integritate în educație și cercetare* [Ethics and integrity in education and research]. Tritonic.
- Tebeanu, A. V., & Macarie, G. F. (2018). Etica în practica cercetării clinice pe subiecți umani în 6 țări europene din fostul bloc comunist [Ethics in the practice of clinical research on human subjects in 6 European countries from the former communist bloc]. In A. Sandu & B. Popoveniuc (Coords.), *Etică și integritate în educație și cercetare* [Ethics and integrity in education and research] (pp. 245-271). Tritonic.